

Tenglish

రష్యన్ విప్లవం

రోజ్ పబ్లికేషన్స్

RASHYAN VIPLAVAM

RŌJĀ LAGJAM̐BARG

ANUVĀDAM̐

EN. AM̐JAYYA

samīksha pracuraṇalu

pracuraṇa saṃkhyā:3

āgashtu2004

kāpīlu:500

pratulaku:

sōshal sainses tṛashtu

ef 1, svarṇa epārtumemṭs

meris sṭellā kalāśāla eduru

rāmacaṃdranagar

vijayavāḍa -520 008

mudraṇa:

ḍān bōskō tēknikil skūl pres

riṃg rōḍ , gumṭūru-7

రోజా లర్నంబర్ (1871 - 1919)

VISHAYA SŪCIKA

---

mum̄dumāṭa	5
rōjā lagjambarg: jīvitam - kṛshi	7
paricayam	38
rashyan viplavam	43
1 rashyan viplava maulika prādhānyata	44
2 bōlshivik bhūvidhānam	57
3 jātula samasya	63
4 rājyāṅga parishat	71
5 ōṭu hakku samasya	76
7 avinīti vyatirēka pōrāṭam	84
8 prajāsvāmyam- niyamṭṛtvam	86
vivaraṅalu	91

Tenglish Pronunciation Table

Telugu	Tenglish	Example	Remarks (if any)
అరసున్న	ṁ		
సున్న	ṁ	kaṁ	A dot below m.
రెండు సున్నాలు	ḥ		A dot below h
అ	a	amma	
ఆ	ā	āvu	
ఇ	i	illu	
ఈ	ī	īga	
ఉ	u	uḍuta	
ఊ	ū	ūyala	
ఋ	ṛ	ṛshi	
ౠ	ṛu		
అలు	l		
అలూ	lu		
ఎ	e	eluka	
ఏ	ē	ēnugu	
ఐ	ai	aidu	
ఒ	o	oṁṭe	
ఓ	ō	ōḍa	
ఔ	au	aunu	

Telugu	Tenglish	Example	Remarks (if any)
క	k	kalamu	
ఖ	kh	kharamu	
గ	g	gaṁṭa	
ఘ	gh	ghaṭamu	
ఙ	ṅ		
చ	c	cadaramṅgamu	
ఛ	ch	chatramu	
జ	j	jaṁḍā	
ఝ	jh	jharamu	
ఞ	ñ	yajñamu	
ట	ṭ	ṭamāṭa	
ఠ	ṭh	kaṁṭhamu	
డ	ḍ	ḍabbā	
ఢ	ḍh	ḍhaṁkā	
ణ	ṇ	bāṇamu	
త	t	tala	
థ	th	pathamu	
ద	d	daṁḍa	
ధ	dh	dhanamu	
న	n	nakka	

ప	p	palaka	
ఫ	f	falamu	
బ	b	baṃḍi	
భ	bh	bhavanamu	
మ	m	mayūramu	
య	y	yaṃtramu	
ర	r	raṃpamu	
ల	l	lata	
వ	v	vaṃtēna	
ష	ś	śaramu	
శ	sh	sharāyi	
స	s	sarpamu	
హ	h	haṃsa	
ఠ	ḥ	tāḥamu	
క	kṣ	vṛkshamu	
ఘ	r	gurramu	

౧	1		
౨	2		
౩	3		
౪	4		
౫	5		
౬	6		
౭	7		
౮	8		
౯	9		
౦	0		
కా	kā	kānuka	
కి	ki	kiṭiki	
కీ	kī	kiṭakaṃ	
కు	ku	kuṃkuḍu	
కూ	kū	kūḍika	
కృ	kṛ	kṛttika	
కే	ke	keṃpu	
కే	kē	kēraḥa	
కై	kai	kaikēyi	
కో	ko	kolanu	
కొ	kō	kōḍalu	
కౌ	kau	kaugili	
కా	kaṃ		
కా	kaṃ	kaṃdena	
కా	kaḥ		

MUMDUMĀṬA

---

mā toli pracuraṇa 'āṃṭōniyō grāṃsī: jīvitam- kṛshi' anē pustakāniki vrāsina 'mā māṭa'lō pracuraṇa lakshyānni spashtaṃgā pērkonaṭam jarigimdi. kamyūnijam anē mahattara lakshyānni vāstavīkarimcālamṭē, mārkisijamṭō pāṭu śāstrīya, bhautika vāda prativādanalu cēsina itara dhōraṇulanu kūḍā ākaḷimpu cēsukuni mariṃta samagra prāpaṃcika drkpatha prātipadikagā kṛshi salpavalasi vuṃṭumḍani, ī diśagā payaniṃcaḍāniki niramṭara adhyayanam avasaramani pērkonaḍam jarigimdi. imḍu nimittamai, mānavajāti mēdhōvikāsaṃlō mailurāḷḷanadagina viluvaina racanalu, bhāvālu telugu pāṭhakalōkāniki aṃdubāṭulō lēni koratanu tīrcaḍāniki mā vaṃtu prayatnaṃgā ī pracuraṇalanu prārambhiṃcaḍam jarigimdi.

'āṃṭōniyō grāṃsī: jīvitam-kṛshi' tadupari 'nūṭayābhai saṃvatsarāla kamyūniṣṭu praṇāḷika' anē vyāsasaṃkalanānni reṃḍō pracuraṇagā tīsukurāvaḍam jarigimdi.

mūḍō pracuraṇagā'rashyan viplavam'pai rōjā lagjaṃbarg vrāsina vimarśanātmaka pariśīlananu telugulō pracuristunnāmu. mēri alis vāṭars saṃpāḍakatvam vahiṃcina "Rosa Luxemburg speaks" anē saṃkalanam ī anuvāḍāniki ādhāram. ī racana asaṃpūrtigā vuṃḍipōyimḍanī, imḍulōni konni abhiprāyālanu rōjā lagjaṃbarg tarvāta savariṃcukunnāranna vādanalunnāyi. ayitē asaṃpūrti racanagā anipiṃcakapōvaḍamē kāka, rashyan viplavaṃlō, bōlshivikkula vidhānālālō imiḍivunna samasyalapai ī racana velugunu prasaristuṃdi. bōlshivikkula vidhānālālōni sānukūla aṃśāla paṭla atyannatamaina praśaṃsa, pratikūla aṃśālapaṭla niśitamaina vimarśa ī racana viśiṣṭata. ī pāradarśaka adhyayana paddhatiki viruddaṃgā viplavōdyamālālōni pratikūla aṃśālanu cūḍa nirākarimcaḍam lēka vāṭiki asaṃbadda samardhanalu pratipāḍimcaḍam civariki ātmahatyā sadṛśaṃgā māriṃdi. sōviyaṭ yūniyan patanānni ardham cēsukōvaḍāniki

rashyan viplava kramānni vimarśanātmakaṃgā adhyayanam cēyāli. aṭṭi adhyayanāniki, sōshaliṣṭu bhāvananu punarālōciṃcē kramāniki ī racanalōni pratipādanalu dōhadam cēstāyani mēmu bhāvistunnām.

ī racanatō pāṭu sfūrtidāyakamaina rōjā lagjaṃbarg jīvitānni, kṛshini gurimci ē.jagannādhārāvu rāsina saṃkshipta paricaya vyāsānni kūḍa aṃdistunnāmu. ayitē, āme saiddāṃtika avagāhana gurimci, marī mukhyaṃgā rājakīyārdhaśāstramlō āme kṛshi gurimci, iṃdulō vivaraṃgā prastāviṃcaḍam sādhyam kālēdu. iṃdukōsam vērē racanalu rāvalasina avasaram vuṃdi.

ī pustaka pracuraṇalō saharimcina mitrulu ke.cinnayasūri, vi. aṃjireḍḍi, bi. caṃdraśēkhar, bi. tirupatirāvuki dhanyavādālu.

samīksha

RŌJĀ LAGJAM̐BARG: JĪVITAM̐ - KṚSHI

ādhunika viplavātmaka mārksijaṃ

āme cēsina viśiṣṭamaina anudānaṃ

-pīṭar neṭil

āme viplavapu padunaina karavālaṃ, sajīva jvāla.

-klārā jeṭkin

rājakīya tolidaśa

mānavajāti prasthānaṃlō, vividha cāritraka daśalalō, samāja svarūpa svabhāvālni samūlaṃgā mārci tadvārā marimta mānavīyamaina, ādarśavaṃtamaina samājānni āvishkarimcēṃduku kṚshi salpina atyuttama viplavakārullō rōjā lagjambarg okaru. mārksijaṃ velugulō śrāmika varga vimuktini, sōshali jānni sādhiṃcaḍaṃ kōsaṃ āme tana jīvita paryaṃtaṃ kṚshi cēsāru. pōlaṃḍ, jarmanī āme kāryaraṃgālu. rashyan viplava kramaṃtō āmeku atyaṃta sannihitamaina saṃbaṃdhaṃ uṃdi. ī mūḍu dēsāla sōshal ḍemokraṭik pārṭilalō āmeku sabhyatvaṃ vuṃḍēdi. viplavamē ūpirigā jīviṃcaḍaṃlō lenin, rōjā lagjambarg okē sthāyiki ceṃdinavāru.

rōjā lagjambarg pōlaṃḍ^lōni jamōsk anē paṭṭaṃaṃlō 1871 mārci 5 na janmiṃcāru. taṃḍri eḍvarḍ lagjambarg, talli loven^ṣṭain. mugguru magapillalu, iddaru āḍapillalalō rōjā aṃdarilōki cinnadi. vāru yūdu matasthulu. ayinappaṭikī, kuṭumbam̐lō mata viśvāsāniki aṃta prādhānyata vuṃḍēdi kādu. appaṭlō pōlaṃḍ

rashyan sāmrajyāmlō am̄tarbhāgaṃgā jāru paripālānalō vumḍēdi. eḍvard lagjambarg pōlaṃḍ svēcchakōsaṃ sāgutunna jātīya viplavōdyamaṃ paṭla sānubhūti kaligi vumḍēvāru. iṃṭlō jarman saṃpradāya sāhityaṃpaṭla ādaraṇa vumḍēdi. jarman, pōlish bhāshalu māṭlāḍēvāru. rōjā ati cinna vayasulōnē rashyan bhāshānu nērcukōvaḍaṃ jarigiṃdi.

rōjā bālyāmlōnē kuṭumbaṃ jamōsk nuṃḍi pōlaṃḍ rājadhāni vārsāku māriṃdi. aidu saṃvatsarāla vayasulō rōjā tuṃṭiki saṃbaṃdhiṃcina tīvramaina asvasthataku lōnai dādāpu saṃvatsarakālaṃ maṃcaṃ paṭṭiṃdi. ayitē saraina cikitsa jaragaka, naḍakalō koṃta aviṭitanāṃ śāśvataṃgā migilipōyiṃdi. jabbutō maṃcaṃ paṭṭina samayānni rōjā cadavaḍaṃ nērcukōvaḍāniki viniyōgiṃcukonnāru.

vārsālōni bālikala pāṭhaśālālō āme vidyanabhyasiṃcāru. 1887lō pāṭhaśāla vidya mugiṃcāru. pāṭhaśāla vidyalō kanabaracina asādhāraṇa pratibhaku gānu svarṇapatakaṃ vacciṃdi. kāni adhikārulapaṭla 'tirugubātu dhōraṇi' kanaparcinaṃduku gānu ā patakaṃ pradānaṃ cēyaḍaṃ nilipivēsāru. pimmaṭa reṃḍu saṃvatsarāla pātu vārsālō gaḍipāru. areṣṭu anivāryaṃ kāvaḍaṃtō, tana caduvu konasāgiṃcaḍāniki 1889lō āme sviṭjarlāṃḍ^lōni jūrikh^ki veḷḷāru. akkaḍi viśvavidyālayāmlō cērāru. toluta gaṇita, prakṛti śāstrālu abhyasiṃcāru. tadupari nyāya śāstraṃlō kṛshicēsāru. 1897lō pōlaṃḍ^lō pāriśrāmikābhivṛddhi anē aṃśaṃpai samarpiṃcina pariśōdhanā vyāsāniki gānu rājakīya śāstraṃlō ḍāktarēṭ pomḍāru. jīvitakālaṃ sāgina adhyayanaṃlō rājakīya śāstraṃ, ardhaśāstraṃ, caritralālō sādhiṃcina apāramaina vijñānaṃtō pātu bhūvijñāna śāstraṃ, mānava jātula śāstraṃ (Ethnology), vṛkshaśāstraṃ, pakshiśāstraṃ (Ornithology) modalaina vāṭi adhyayanaṃlō āme amitamaina āsakti kanabariṃcāru. kaḷalu, sāhityaṃpaṭla nirdusṭamaina abhiprāyālu vumḍēvi. sāhityaṃlō āme prācīna prāmāṇika racanalapaṭla moggu cūpēvāru.

rōjā lagjambarg[^]ki tolinuṃḍi rājakīyālapaṭṭa āsakti uṃḍēdi. modaṭi daśalō pōlamḍ lōni proleṭēriyaṭ pāṭṭilō cērāru. ī pāṭṭi rashyālōni narōdṇik udyama vidhānālananusariṃci panicēsēdi. pāṭṭhāsāla caduvu mugisina pimmaṭa vārsālō vunna reṃḍu saṃvatsarālu (1887-89) āme rājakīya kāryakalāpālālō curuggā pālgonnāru. areṣṭu anivāryamainamḍuna, 1889lō āme jūrikh[^]ki vellāru. appaṭlō jūrikh[^]lō anēkamamḍi viplavakārulu pravāsa jīvitam gaḍipēvāru. vārilō rashyan viplavakārulu plekhanōv, āksal rāḍ taditarulu kūḍa vuṃḍēvāru. rōjā ikkaḍa vunnappuḍē mārksisṭu sāhitya adhyayanam prārambhimcāru.

jūrikh[^]lō vunna kālamlō āme pradhānamgā pōlish rājakīyālālō curukugā vuṃḍēvāru. 1892lō sthāpiṃcabaḍina pōlish sōshaliṣṭu pāṭṭi samsthāpaka sabhyulālō āme okaru. pāṭṭilōni itara pradhāna nāyakulatō pōlish jāṭīyavādam vishayamlō āmeku tīvra vibhēdālu ērpaḍḍāyi. rashyānuṃḍi pōlamḍ svātamtryam kōraḍānni būrjuvā jāṭīyavādānīki kārṃika vargapōrāṭālanu paṇamgā peṭṭaḍamgā āme bhāvimcāru. pōlish kārṃika varga prayōjanālu rashyan kārṃika vargamṭō kalisi sōshaliyam kōsam pōrāḍaḍamlō imiḍi vunnāyani āme bhāvimcāru. ī vibhēdāla falitamgā rōjā lagjambarg, mari koṃḍaru pravāsa pōlish nāyakulatō kalisi pōlish sōshaliṣṭu pāṭṭīnuṃḍi viḍipōyāru. 1894 lō pōlish sōshal ḍemokraṭik pāṭṭīni sthāpiṃcāru. 1899lō ī pāṭṭi pōlamḍ - lidhuyōniyā sōshal ḍemokraṭik pāṭṭi (SDKPIL)gā rūpoṃḍimḍi. ī reṃḍu pāṭṭilālō āmetō kalisi kṛshi cēsina vārilō leyō yōgishes, jōsaf mārleviskī, kārl rāḍek, feliks jher[^]jin[^]skī pramukhulu. pōlish viplavōdyamamlō rōjā civarivaraku kīlaka pātra vahimcāru.

leyō yōgishes āmeku atyaṃta sannihita mitruḍugā vuṃḍēvāru. rājakīya ramgamlō kūḍā vīriddarū kalisi panicēsēvāru. rōjā lagjambarg vaktagā, siddhāṃta vēṭtagā kṛshi salpitē, yōgishes nirmāṇaparamaina kṛshipai kēṃḍrīkarimcēvāru. vīriddari madhya ērpaḍina vyaktigata vibhēdāla kāraṇamgā 1907 nuṃḍi vyaktigata sānnihityam sannagilli. kāni rājakīya sāhacaryam civari varaku konasāgiṃḍi.

1893lō jarigina reṁḍu iṁṭarnēshanal mūḍava kāṁgres^lō pōlish sōshalistu pārtī vyatirēkata valla āme pratinidhigā pālgonē avakāśaṁ kōlpōyāru. ayitē, tana siddhāṁtaparamaina kṛshi ādhāraṁgā 1896lō jarigina nālugaḍa kāṁgres^lō pālgoni, kārl kaut^skī, vil^helm līb^knekht latō jātula samasyapai vibhēdiṁcāru.

jūrikh^lō 1897lō ḍākṭarēt poṁdina pidapa rōjā jarmanī vellī akkaḍi sōshal ḍemokraṭik pārtīlō panicēyālani abhilashiṁcāru. appaṭi airōpā kārmikōdyamaṁlō agrasrēṇilō vunna jarman pārtīlō pani cēyaḍaṁ dvārā sōshaliḍaṁ sādhanaku tanavaṁtu kṛshiki mariṁta sāfalyaṁ labhistuṁdani āme bhāviṁcāru. iṁḍuku mārgaṁ sugamaṁ cēsukōvaḍaṁ kōsaṁ gustān lubek anē jarman pauraḍitō vivāhānni rijistar cēyiṁcāḍaṁ dvārā āme jarman pauraṁsātvānni saṁpādiṁcāru. ī vivāhaṁ āmeku jarman pauraṁsātvānni sādhiṁcāḍānīki mātramē uddēsīṁcabaḍiṁdi.

jarmanī-viplava kāryācaraṇavaipu payanaṁ

jūrikh nuṁḍi pāris dvārā 1898lō āme berlin cērukunnāru. appaṭinuṁḍi āme jīvitāṁ yāvattu jarman sōshalistu udyamaḍu oḍiduḍukulatō penavēsukupōyiṁdi. taruvāta reṁḍu saṁvatsarālaku yōgishes kūḍa jarmanī cērukunnāru.

jarmanī cērukunna veṁṭanē rōjā lagjambarg appaṭikē modalaina rivijanistu carcalō curuggā pālgonnāru. jarman sōshal ḍemokraṭik pārtī agrasrēṇi nāyakulalō okaraina bernistīn sōshaliḍaṁ sādhanaku pariṇāmātmaka, śāṁṭiyuta parivartanani pratipādistū 1896-98 madhya 'navayugaṁ' (Die Neue Zeit) anē patrikalō vyāsālu vrāsāru. jarman sōshal ḍemokraṭik pārtī viplava pārtīgākāka, prajāsvāmya sōshaliḍānīki kṛshicēsē saṁskaraṇavāda pārtīgā vuṁḍālani āyana bhāviṁcāru. nijānīki jarman pārtī asalu rūpaṁ idēnani āyana abhiprāyaṁ. peṭṭubaḍidārī vyavastha tana aṁtargata vairudhyālanu parishkarīṁcukuni, kārmika varga parishthitini meruguparcē diśagā saṁskaraṇalanu amalū cēstuṁdani āyana

abhiprāyapaḍḍāru. "aṃtima lakshyaṃ anabaḍḍēdi, adi ēmainappaṭikī, apradhānamainadi; udyamaṃ mātramē anniṭikanna mukhyamainadi" anna āyana prakāṭana saṃskaraṇa vādāniki pratīkagā niliciṃdi.

ī saṃskaraṇa vādāniki samādhānaṃgā 1898-99lō "saṃskaraṇa-viplavaṃ" anē pērutō rōjā lagjaṃbarg vyāsālu vrāsāru. bernesṭīn saṃskaraṇa vāda pratipādanalanu āme tiraskariṃcāru. peṭṭubaḍḍidārī saṃkshōbha daśa mugiyalēdani, paipeccu paṃdommidava śatābdapu civari daśalō tirigi peṭṭubaḍḍidārī viplavaṃ dvārā mātramē sādhyamautuṃdani āme bhāviṃcāru.

pradhānaṃgā rōjā lagjaṃbarg, pārvus^{la} sūtrabaddhamaina dṛḍhavaikhari kāraṇaṃgā eṭṭakēlaku 1903-04 nāṭiki jarman sōshal ḍemokraṭik pārṭī kāryanirvāhaka vargaṃ bern sṭīn abhiprāyālanu pūrtigā vyatirēkiṃcē paṃdhā cēpaṭṭiṃdi. ayitē, bern sṭīn pārṭīlōnē konasāgāru.

rōjā lagjaṃbarg jarman pārṭīlō cērīna tolirōjullō pārṭī mahilā vibhāgāniki nāyakaṭvaṃ vahimci, ī vibhāgapu patrikaku saṃpādakataṃ vahimcavalasiṃdigā kōrinappuḍu āme nirdvaṃdvaṃgā tiraskariṃcāru. ī bādhyatanu taruvāta klārā jeṭkin svīkariṃcāru. rōjā lagjaṃbarg ī nirṇayaṃ tīsukōvaḍḍāniki pradhāna kāraṇaṃ mottaṃ kārmikōdyama kāryaraṃgaṃlō panicēyālanē āme pragāḍhamaina ākāṃksha. idi āme pradhāna tātvika bhāvanagā parigaṇiṃcabaḍḍutunna saṃpūrṇa vāstavikata (totality) yokka anvayiṃpu kūḍa. ī nirṇayāniki mari reṃḍu kāraṇālu kūḍā vunnāyi. modaṭidi, sōshaliṃ strī vimōcanaku mārgaṃ sugamaṃ cēstuṃdanna avagāhana. reṃḍavadi, iṃdulō imiḍi vunna piṭṭsvāmya bhāvajālaṃ paṭṭa vimukhata.

jarman sōshal ḍemokraṭik pārṭī oka pedda kalagūra gaṃpalā vuṃḍēdi. iṃdulō saṃskaraṇa vādulanuṃḍi nibaddha viplavakārula varaku aṃdarū vuṃḍēvāru. balamaina ṭṛēḍ yūniyan udyamaṃ, tvaritagatīna perugutunna pārṭīlameṭṭarī balaṃ, anniṭinī miṃci mārkṣ-ēṃgels la pārṭī anna pratishṭa. ī pārṭīni

End of Preview.

Rest of the book can be read @
<http://kinige.com/kbook.php?id=496>